

“Eigenlijk ben ik soms meer commissaris dan rechter”

Crisis en insolventie gaan hand in hand. Ook in Amsterdam is sinds 2008 het aantal uitgesproken faillissementen en schuldsaneringen vanwege de wereldwijde kredietcrisis toegenomen. We spreken mr. Mincke Melissen (rechter-commissaris “RC” te Amsterdam) over de rol van curatoren en RC’s, het toekomstige benoemingsbeleid en de professionalisering van de behandeling van faillissementen.

Door: Ellen Verkooijen en Lorentz Bults

Melissen is RC, tevens voorzitter van het team insolventiezaken van de rechtbank Amsterdam en voorzitter van Recofa.* Direct na de afronding van de raio-opleiding in Arnhem is zij naar de rechtbank Amsterdam gegaan. Melissen: “Eerst heb ik een aantal jaren in het team handelszaken gewerkt wat ontzettend leuk was. Toch heb ik altijd de wens gehad om over te stappen naar insolventie. Faillissementen hebben mijn bijzondere interesse vanwege de juridische aspecten, de economische kanten en de hectiek. Alles komt binnen een faillissement eigenlijk samen.”

* Landelijk overlegorgaan van rechters-commissarissen in faillissementen en surseances van betaling.

Toezicht houden

De rol van een RC behelst volgens de wetgever het houden van toezicht op het beheer en de vereffening van de failliete boedel. Aangezien de curator belast is met het beheer en de vereffening van deze boedel, dient de RC anders gezegd ‘slechts’ toezicht te houden op de curator. Melissen: “Sinds 2004 werk ik als RC en dat werk is bijna niet te vergelijken met het gebruikelijke werk van een rechter; het is echt een vak apart. Eigenlijk ben ik soms meer commissaris dan rechter.”

Een RC houdt niet alleen toezicht op een ordentelijke afwikkeling van het faillis-

sement zelf, maar ook op de individuele curator en het advocatenkantoor. De zes rechters-commissarissen in Amsterdam hebben regelmatig overleg. Melissen: “Dan stemmen we met name diverse beleidszaken onderling af. Ook hebben we het met elkaar natuurlijk over het functioneren van curatoren. We voeren één- of tweejaarlijks evaluatiegesprekken met de kantoren waaraan curatoren zijn verbonden. Ter voorbereiding van zo'n evaluatie laten we alle faillissementen van de curatoren van het kantoor de revue passeren.”

Stijging faillissementen

Het Amsterdamse team insolventiezaken houdt toezicht op een aanzienlijke hoeveelheid lopende dossiers. Het gaat, inclusief de schuldsaneringen, in totaal om zo'n 4600 lopende insolventies. Deel dit aantal door de zes zittende rechters-commissarissen en je komt uit op ruim 750 dossiers per RC. Het is goed voorstelbaar dat een RC de nodige ervaring moet hebben om een dergelijk aantal dossiers, met eigen bijzonderheden, te kunnen overzien en tevens effectief en afdoende toezicht te kunnen houden op de afwikkeling daarvan door de curatoren en bewindvoerders. Een deskundige en vlot werkende ondersteuning is erg belangrijk. In schuldsaneringen verloopt het contact met de bewindvoerders grotendeels via het secretariaat en de juridisch medewerkers.

Melissen: “In Amsterdam wordt gestimuleerd dat RC's niet te snel rouleren. Een zittingsduur van ten minste vier jaar is het streven. Als je korter als RC zou fungeren, dan zou je hele dag opgeslokt worden door het geven van toestemmingen en machtigingen: voor je het weet, word je een soort stempelloket voor curatoren. Je moet dit vak gedurende een langere tijd uitoefenen voordat je de functie van toezichthouder goed in de vingers krijgt en een compleet en overzichtelijk beeld van het grotere geheel krijgt.”

“De hoeveelheid werk die bij ons binnenkomt is duidelijk afhankelijk van de

Rechter-commissaris Mincke Melissen op haar werkplek.

“Een goede ondersteuning en RC's die niet te snel rouleren zijn belangrijk”

conjunctuur in het land. Vijf jaar geleden hadden we veel minder faillissementen lopen. Na het uitbreken van de kredietcrisis in 2007 is vanaf 2009 een flinke stijging ontstaan in het aantal faillissementen. Momenteel stabiliseert het aantal faillissementen weer, terwijl het aantal schuldsaneringen voor natuurlijke personen juist sinds 2011 is toegenomen. Veel mensen zijn vanwege het faillissement van hun werkgever hun baan

kwijt geraakt. De spaarpot wordt dan aangebroken, maar vaak kunnen ze de eindjes uiteindelijk toch niet meer aan elkaar knopen. En dan vragen ze als laatste redmiddel om toelating tot de schuldsanering.”

Professionalisering

De houding en rol van de curator is in de loop der jaren behoorlijk veranderd. Vóór de kredietcrisis kon niemand zich indenken ►

dat een bank failliet zou kunnen gaan. Melissen: “Je kunt je bijna niet voorstellen wat een complexiteit zo’n faillissement met zich brengt. Ik heb in de loop der jaren gemerkt dat curatoren en de kantoren waarvoor zij werken steeds professioneler zijn geworden. Dit wordt ook vanuit Recofa gestimuleerd, mede omdat een professionele curator

curatoren en bovendien stellen wij eisen aan de kantoororganisatie van de kantoren waar zij werkzaam zijn. Zo dienen er bijvoorbeeld gekwalificeerde medewerkers te zijn aan wie werk gedelegeerd kan worden.”

Melissen vervolgt: “Daar staat dan tegenover dat wij als RC en ondersteuning ons

de betreffende RC. Als het belangrijk is, kan een curator de RC desnoods ‘s avonds nog mobiel bellen. Bijvoorbeeld als er bij een spoedeisende doorstart verschillende biedingen zijn die dicht bij elkaar liggen, maar op bepaalde onderdelen, zoals de werknemers, weer verschillen. Het gaat dan ook over het verkoopproces.”

“Als het belangrijk is, kan een curator de RC desnoods ‘s avonds nog mobiel bellen”

onze toezichthoudende functie vergemakkelijkt. Die vereiste professionaliteit heeft erin geresulteerd dat in de afgelopen jaren steeds duidelijker is geworden dat niet iedere advocaat zo maar curator kan zijn. Er gelden nu bepaalde opleidingseisen voor de

ook verder willen professionaliseren. Zo is het belangrijk dat wij ‘klantvriendelijk’ zijn. Dat betekent telefoontjes en faxen gelijk beantwoorden, zodat de curator ook door kan met zijn werk. Curatoren krijgen zodanig de mobiele telefoonnummers van

Wanneer is een curator goed?

Op de vraag welke concrete eisen, behalve opleidingseisen, aan curatoren worden gesteld doet Melissen niet geheimzinnig: “De doorlooptijd van een faillissement is belangrijk. Daarnaast moet een curator overzicht hebben en vooruit denken. Bij meer omvangrijke zaken zien we het liefst een plan van aanpak, zodat ergens naar toe wordt gewerkt. Dat plan van aanpak wordt dan met regelmaat met de RC besproken. Jonge curatoren krijgen veel opheffers. Dat is niet altijd motiverend. Sommigen weten die zaken snel, maar met aandacht af te wikkelen. Ik geloof wel dat curatoren wat

Afgewikkelde faillissementsdossiers, klaar voor het archief.

betreft professionaliteit nog een slag kunnen maken. In dat kader zijn we binnen de Recofa nu bezig met wat we noemen het 'benoemingenbeleid', waarbij we kijken welke landelijke eisen we zouden kunnen formuleren voor curatoren. Vooralsnog worden zulke eisen nog op regionaal niveau gesteld: in Amsterdam moet een curator bijvoorbeeld de Grotius specialisatieopleiding Insolventierecht (INSOLAD) hebben gevolgd om voor bepaalde faillissementen in aanmerking te kunnen komen. En bij voorkeur dan ook nog de vervolgopleiding Financiële Economie voor Curatoren van INSOLAD."

"Daarnaast onderzoeken we bij Recofa of we een soort best practices kunnen formuleren: een best practice zou bijvoorbeeld kunnen zijn dat curatoren het oorzakonderzoek zoveel mogelijk in het eerste jaar van het faillissement verrichten. Dat komt de doorloop snelheid ten goede. Wij kunnen ons toezicht dan beter concentreren op de kwesties die er toe doen." Melissen nuanceert wel: "Als een faillissement meer dan twee á drie jaar loopt, dan kaarten we dat aan bij de curator en willen we weten of er een reden is dat het faillissement zo lang loopt of dat de afwikkeling gewoon is blijven liggen. Er kunnen natuurlijk altijd gegronde redenen zijn dat een bepaald faillissement langer loopt dan gemiddeld."

"Aan de kantoren die curatoren leveren stellen we naast kwalitatieve ook kwantitatieve eisen. Er zijn in Amsterdam zo'n dertig kantoren die curatoren leveren. Bij voorkeur bestaat het team uit zo'n drie of vier curatoren verspreid over de verschillende lijsten. We hanteren vier lijsten (1-4) aan de hand van onder andere de ervaringsjaren van curatoren. Lijst 4 is voor curatoren met meer dan 12 jaar ervaring, je kunt je voorstellen dat die lijst inmiddels aardig vol is. We kijken momenteel in overleg met de curatorencommissie hoe die lijst kan worden beperkt. Ook op nationaal niveau is het toch lastig een uniform beleid toe te passen. In Middelburg spelen heel andere

Kamer 2.03.

dingen dan in Amsterdam. Amsterdam heeft bijvoorbeeld ongelooflijk veel advocaten, ook die de INSOLAD/Grotius-opleiding hebben gedaan, en daarom zullen we hier in Amsterdam vast iets strenger zijn dan in Middelburg."

Meer transparantie

Het algemene doel van de curator is het opkomen voor de gezamenlijke belangen van de crediteuren. Alhoewel veel curatoren

schrijven voor de crediteuren. Melissen: "Als een curator een procedure is gestart maar heeft verloren, dan vind ik dat daaraan in het faillissementsverslag aandacht moet worden besteed. Leg kort aan de crediteuren uit waarom de vordering is afgewezen. En leg dan ook uit waarom het toch verdedigbaar is dat je de procedure bent gestart en dat je tijd daaraan hebt besteed. Dat zou je bij een reguliere cliënt toch ook doen?" Melissen verbaast zich erover dat crediteu-

"Oproep: wijs je cliënten bij vragen of onduidelijkheden in faillissementen zo nodig de weg naar de RC"

de rechtbank – begrijpelijkerwijs – als hun 'cliënt' zien, vindt Melissen dat de crediteuren centraal moeten staan. Zo zou een curator een openbaar verslag toch vooral moeten

ren zo weinig contact met de RC opnemen om over het verloop van het faillissement te praten, of het nu een compliment is of juist een beklag. Melissen zegt daarover: ►

“Zelfs van zogenaamde repeatplayers zoals de banken of de Belastingdienst, krijgen we weinig terugkoppeling. Ik zou dat wel op prijs stellen en curatoren volgens mij ook. Bij deze doe ik dan ook een oproep aan advocaten die crediteuren in een faillissement bijstaan: wijs je cliënten bij vragen of onduidelijkheden zo nodig de weg naar de RC, daarvoor zijn we juist toezichthouder. Dat aankloppen kan overigens ook in een andere vorm dan in een formeel artikel 69-verzoek (*artikel 69 van de Faillissementswet, red.*). Je kunt ook gewoon een briefje faxen, met de vraag waarom iets is gegaan zoals het is gegaan, of met de vraag waarom een curator in een bepaald dossier zoveel uren heeft geschreven. De curator zal dat dan waarschijnlijk gewoon kunnen uitleggen, een dossier kan namelijk om allerlei redenen arbeidsintensief zijn geweest. Als een curator op dinsdag wordt gebeld en dezelfde dag een onderneming aantreft die een puinhoop is maar nog wel draait, is het soms nodig alle zeilen bij te zetten om de boel boven water te houden. Dat kost tijd en geld, maar dat kun je als curator gemakkelijk uitleggen. Zo creëer je meer transparantie. Dat is goed voor de naam van de curator en voor het imago van het vak.”

Jaar	Faillissementen en surseances	Schuldsaneringen
2008	615	818
2009	992	924
2010	932	958
2011	812	1088
2012 (t/m april)	280	387

Overzicht van het aantal door de rechtbank Amsterdam uitgesproken insolventies.

Actuele agendapunten

Over professionalisering gesproken, bij Recofa staat een aantal zaken hoog op de agenda. Zo neemt Recofa samen met onder meer INSOLAD, het Ministerie van Veiligheid & Justitie en het Functioneel Parket deel aan een overleg omtrent de aanpak van faillissementsfraude. Speerpunten zijn ten eerste betere landelijke stroomlijning van informatie, hetgeen met name voor de aanpak van grotere zaken en recidive van belang is. Ten tweede dient de kennis bij de politie te worden verbeterd, zodat de relatief eenvoudige zaken snel via ‘een korte klap’ op de zitting kunnen worden gebracht. Melissen: “In Amsterdam loopt nu een pilot en ik hoop dat dit goed uitpakt. Het is

belangrijk dat met de fraudemeldingen van de curatoren ook daadwerkelijk iets gedaan wordt door het OM en dat terugkoppeling plaatsvindt richting de curator. Anders zijn curatoren niet meer gemotiveerd de meldingen, in vaak lege boedels, te doen.”

Melissen vervolgt enthousiast: “Vanaf mei dit jaar is de rechtbank Amsterdam ook begonnen met een pilot *mediation* in faillissementen. Het doel is om te onderzoeken of procedures van of tegen de curator via *mediation* sneller en tegen lagere kosten kunnen worden opgelost. Hierdoor wordt de kans groter dat er meer geld overblijft voor de crediteuren en dat is natuurlijk wel waar we het allemaal voor doen.” ■

Advertentie

Wij wensen
uw kantoor
veel baby's

Dan vervangen wij uw zwangere collega's wel. Dan hoeft u hun tijdelijke dossiers niet over te nemen en dan krijgen zij ze 'op orde' weer terug. Het is goed om te weten dat wij professionele interimers aanbieden die weten wat het vak inhoudt.

Kijk op www.letableau.nl of bel 020 5237600.

Le Tableau
VOOR DE ADVOCATUUR EN HET NOTARIAAT